

Kärleksfull diskbänksrealism

a litteratur

Smålands mörker
Henrik Bromander
Galago

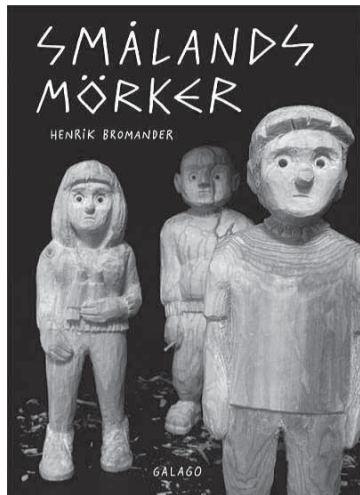

Foto: Ludwig Trollare

Henrik Bromander.

När jag svänger förbi Kafé 44 på Södermalm i Stockholm står där en yngling med hästsvans, stor ring i örat och en handrullad cigarett i handen. När han ser den tjocka boken i min ryggsäck då jag sträcker mig ned för att ta upp en packe program säger han: Åh, läser du den boken, värsta mästerverket!

Aha, det är en sådan bok, tänker jag, fast blir samtidigt lite brydd över att "Smålands" på omslaget är skrivet med de blix-S som SS hade som symbol. Men även tre figurer täljda i Axel Robert Peterssons (Döderhultarn kallad, den småländske träsnidaren) stil och anda. Döder var ordet.

Handlingen utspelar sig som underförstått mitt i brännvins- och bandydelat: Erik växer upp i Vetlanda, helt ointresserad av sport, skola och utbildning. En sörpling helt enkelt. Hans far är en

alkoholiserad och bitter knegare, hans mor påtalar ofta hur mycket han kostar/t henne och hur önskad han är/varit, endast hans kloka farfar Stig ger lite ljus i ett till synes kompakt mörker.

Erik måste bort och ut i "vida världen" så han flyttar till metropolen Nässjö (SS igen). Ungefär samtidigt som Erik upptäcker sin teckningsbegåvning så upptäcker han både sin homosexuella och fascistiska läggning. Men den italienska formen av fascism

– kvasisocialistisk och korporativ; fasci betyder grupp, förbund – som har en del likheter med syndikalismen.

Han gör en volta på kåken fast inte för politisk verksamhet utan för att han ville skydda sin bästa kompis och platonska kärlek Annika från ett ex som inte kunnat ta separationen. Väl där inne kommer han i kontakt med Mehdi, den persiske björnen, den hårdföre kommunisten tillika X-teammedlemmen som

förmodligen får honom på andra tankar än de fascistiska. Andra tankar som upptar honom är de suicidala.

Serieromanen är hela 600 sidor, snarast episk till sin karaktär, men spaciös och metalitterär: Han har inkluderat de första numrena av sitt fansin i sin helhet: lika lysande som lyckat. Stilen är enkel, nästan naivistisk och Bromandet låter oftast bilderna tala för sig själva. Till det inre är det Erik/Henriks egen vy; till det yttre en sensmoralisk berättelse om en ung mans vilshenhet nere i en trögtänkt och inskränkt svensk håla. Steget till en Mangs, Flink eller Breivik, som också nämns i texten, är inte särskilt långt.

Erik/Henrik skriver: "För att uttrycka mig enkelt är jag väldigt oroad över vart vi är på väg med vår värld och vår civilisation. Vi står redan med en fot ner i ett trask som kommer sluka oss."

Efter problemen med socialen, familjen, jobben och dödslängtan flyttar han ut i skogen till en släktings stuga och återfinner där lugnet, och därmed sig själv, samt fadersrelationen.

I debutboken *Hur vi ser på varandra* visade Bromander på sin känsla att med små, naivistiska medel skildra smärta, längtan, mörker och melankoli. Vilket bekräftades i de följande serieböckerna *Tidigt på morgonen* och *Allt jag rör vid försvinner*.

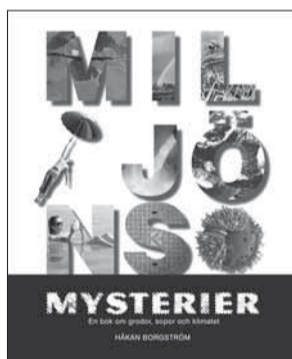
Det handlar om social- eller till och med diskbänksrealism, men måhända allra mest att han är såtillvida storsint mot sina småländska byinvånare, sina huvudrollsinnehavare, att de förlänas en sorts komplexitet, och därför kärlek. Amor vincit omnia et nos cedamus amori – "Kärleken övervinner allt, så låt oss besegras av kärleken", sade en gång Vergilius.

Rikard Rehnbergh

Miljökunskap för barn

a litteratur

Miljöns mysterier
Håkan Borgström
Borgströms Förlag

Det är de vuxnas ansvar att lära barnen vad världen kommer att förvänta sig av dem. Det kan säkert alla hålla med om. Men ändå ser många föräldrar nyheter om smältande isar på morgon-tv och skjutsar därefter skamlöst sina barn till skolan.

Att ändra beteenden prioriteras ner i en pressad vardag, och det är heller inte rätt att lägga hela ansvaret för framtiden på individen. I ett bra samhälle är det enkelt för medborgarna att fatta beslut som gagnar miljön.

Skolan kan i viss mån kompensera för föräldraskap som brister men vad gäller miljökunskapen så går det plågsamt sakta framåt. Det finns dock fler sätt att nå barnen. Miljöhjältarna på barnkanalen är en stor succé och en hel del böcker, spel och liknande finns nu i handeln. Hans Borgströms senaste bok är ett sådant exempel. Det är hans fjärde bok i en serie

om vardagens mysterier. Efter naturens, kroppens och energins mysterier följer nu miljöns med under rubriken: *En bok om grodor, sopor och klimatet*.

Jag uppskattar att den från början understryker det som vi ogillar mest med miljöfrågan; texten "kanske måste vi ändra vårt sätt att leva" ligger i blickfånget med blockbokstäver på första uppslaget. Som exempel nämns att välja cykel när man kan och att vi borde äta mer vegetariskt.

Men det är inte någon faktatyngd bok. Hans Borgström blandar kuriositeter och sådant han kallar nörd fakta med några viktiga samband och slutsatser. Han knyter också ihop en del av de problem mänskligheten står inför, som att mätta en växande

befolkning samtidigt som plantetens gränser blir allt mer påtagliga.

Boken beskriver främst hur det ser ut men en del lösningar presenteras också, i de flesta fall livsstilsbetingade och småskaliga, och i vissa fall sådana som barnen i sin vardag enkelt kan tillämpa, som att spara på vatten och sluta slänga mat. Men de 8–14-åringar den här boken vänder sig till har ändå små möjligheter att göra något åt sakernas tillstånd.

Hans Borgström, som är vetenskapsjournalist och författare, presenterar frågorna på ett lättamt sätt. Men hur man än vänder och vrider på miljöfrågan så blir det sorgligt och oroväckande. Förhoppningsvis möter barnet då en klok vuxen att bolla sina funderingar med och inte någon som förringar miljöproblematiken och får klyftan till vuxenvärlden att växa.

Boken *Miljöns mysterier* finns att beställa på www.borgstromsförlag.se/miljonsmysterier. Den finns också som e-bok och innehåller då filmer, bildspel och övningar.

Benita Eklund

Att avslöja en lögn

a litteratur

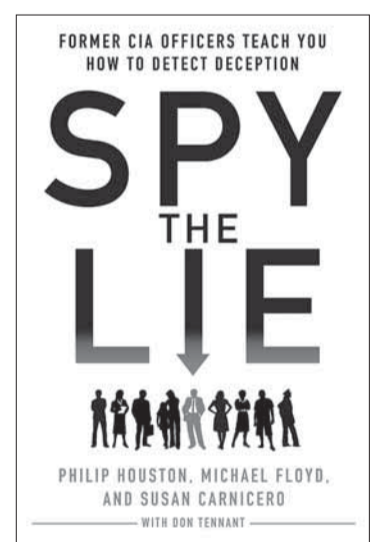
Spy the lie
Philip Houston, Michael Floyd,
Susan Carnicero
och Don Tennant
St. Martins Press

I *Spy the Lie* delar tre före detta CIA-officerare – bland världens främsta auktoriteter på att känna igen en lögn – med sig av sina beprövade tekniker för att avslöja en lögn.

Föreställ dig hur olikt ditt liv skulle vara om du kunde berätta om någon ljuger eller talar sanning. Att ha förmågan att avslöja en lögn kan få långtgående och även livsavgörande konsekvenser. Det är bokens kärna.

Som före detta CIA-officerare är Philip Houston, Michael Floyd och Susan Carnicero bland världens främsta på att känna igen bedrägligt beteende. I *Spy the Lie* berättar de för första gången om hur de använde den metod som Philip Houston utvecklade för att avslöja lögn, först inom kontraterrorism och kriminalitetens domäner, och sedan för att visa hur dessa tekniker kan tillämpas i vardagen.

Den inleds något långsamt, med en del bakgrund och sportanalogier som vid flera tillfällen får beskriva "spelet".

Men redan med andra kapitlet blir man övertygad om författarnas expertis. Här börjar det roliga. Dessutom finns det analyser av flera rättsfall där lögn och sanning spelat stor roll bland annat för OJ Simpson, vilket är intressant även för en ickeamerikansk läsare.

Boken "Spy the Lie" är skriven på engelska och finns att köpa på till exempel Amazon, men jag kan även rekommendera den som ljudbok, trots att bilagorna inte gör den till den allra mest lämpade. Boken kommer inte att göra dig till en mänsklig lögn-detektor, men den kan säkert hjälpa dig att tänka till.

Maximilian Björsten